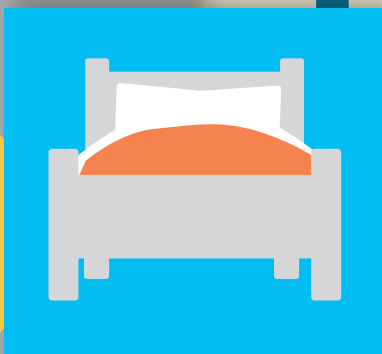

Turismens begreppsnyckel

Internationellt rekommenderade
begrepp och definitioner för turism

Innehåll

Inledning	4
Statistiksystem för turism	4
Inkvarteringsstatistik.....	5
Turismens samhällsekonomiska effekter.....	5
Beräkningar av turismens bidrag	5
Struktur för redovisning av begrepp.....	6
Basbegrepp Resande och turism.....	6
Resenär och besökare.....	7
Resor och besök.....	8
Bakgrundsbegrepp.....	9
Besökare och resor.....	10
Uppgifter om resan	10
Ekonomisk analys	12
Turismutgifter	13
Turismprodukter och aktiviteter	14
Resenärer, besökare och begrepp (figur)	15

Fler exemplar av denna publikation kan beställas på
www.tillvaxtverket.se/publikationer

© Tillväxtverket
Stockholm, januari 2016
Info 0639
ISBN 978-91-97903-39-7

”Turism omfattar människors aktiviteter när de reser till och vistas på platser utanför sin vanliga omgivning för kortare tid än ett år för fritid, affärer eller andra syften”¹

¹ United Nations World Tourism Organization (UNWTO) *“Tourism comprises the activities of persons traveling to and staying in places outside their usual environment for not more than one consecutive year for leisure, business and other purposes”*

Turismens begreppsnyckel

Internationellt rekommenderade begrepp och definitioner för turism

Inledning

Turismens basbegrepp och definitioner bidrar till att alla intressenter med kopplingar till resor och turism får ett gemensamt språk som fungerar i kommunikationen internt bland aktörerna och externt med omvärlden. När det gäller att föra statistik om turism och resande och möjliggöra jämförelser av resultat över tid och rum är begreppen och deras innebörd av särskilt stor betydelse.

Inom EU finns bestämmelser om ett informationssystem för turismstatistik på EU-nivå. Bestämmelserna omfattar insamling av uppgifter om såväl kapacitet och vistelser vid logianläggningar som efterfrågan på turism ur en besökares perspektiv. Uppgifterna rapporteras regelbundet till EU:s statistikorgan Eurostat. (Europa-parlamentets och rådets förordning (EU) nr 692/2011).

World Tourism Organization (UNWTO) driver i samverkan med flera internationella organisationer ett kontinuerligt arbete som syftar till att utveckla och förbättra metoder och modeller som leder till en internationellt jämförbar statistik av hög kvalitet. Som en del i detta arbete beslutade United Nations Statistical Commission år 2004 att genomföra en revidering av de rekommendationer kring begreppen i turismstatistiken som publicerades 1994 och som utgjorde grunden för den svenska publikationen Turismens begreppsnyckel (Turistdelegationen 1995).

Den omarbetade versionen finns i rapporten International Recommendations for Tourism Statistics 2008, IRTS 2008, (UNWTO 2010) och har utgjort underlag för revideringen av den svenska begreppsnyckeln. Den svenska upplagan har även stämts av mot rapporten Regional Tourism: Basic Glossary, Provisional version v.1 (UNWTO 2015), en vidare utveckling IRTS 2008 för användning på regional- och destinationsnivå och mot Tourism Satellite Account: Recommended Methodological Framework 2008 (UNWTO m.fl. 2010).

I de flesta fall är definitionerna av begreppen entydiga och gäller i alla länder. I några fall kan ramarna för definitionerna vara gemensamma medan en del detaljer måste anpassas till landspecifika förutsättningar och därmed bestämmas på nationsnivå. Det kan gälla avstånds- och tidsgränser samt användningsområden för turismutgifter. UNWTO ger här rekommendationer om hur länder bör agera.

En del begrepp refererar till det område som den statistiska mätningen avser, till exempel ”det angivna landet” eller ”ekonomiskt område”. I rapportens text används ”land” som bas i definitionen av begreppen, av förenklande skäl. I praktiken bestäms området av syftet med statistiken och kan avse ett specifikt administrativt eller geografiskt område, till exempel nation, region, kommun eller storstadsområde.

Varje land kan genom att beräkna ett så kallat ”turism-satellitkonto” i nationalräkenskaperna ta fram information om hur turism och resande påverkar en nations totala ekonomi. Den modell som används för att genomföra beräkningarna kräver att data om resor och resenärer samlas in och dessa data måste vara kompatibla med de data om olika branscher som används i nationalräkenskaperna. UNWTOs internationella begreppsstruktur för turism är i relevanta delar anpassad till nationalräkenskapssystemet. Se vidare avsnittet nedan ”Beräkningar av turismens bidrag till ekonomi, sysselsättning och export.”

Statistiksystem för turism

I centrum för denna rapport finns begreppen ”turism” och ”besökare”. Turism är en aktivitet som utövas av besökare och det krävs insatser från både samhälle och näringsliv för att turism ska kunna utövas. Samhället bidrar till att stärka attraktionskraften för turism genom att tillgängliggöra och tillhandahålla en stor del av den infrastruktur som turismen kräver, t.ex. persontransporter, arenor för natur- och kulturverksamheter, informationsverksamheter, utbildning eller forskning. Näringslivet svarar för de kommersiella verksamheter som tillhandahåller varor och tjänster till dem som utövar turism, t.ex. persontransporter, hotell, restauranger, shopping, resebyråer och researrangörer, kultur- och sportevenemang eller naturupplevelser.

De internationella metoder och modeller som utvecklats under ledning av UNWTO och som efter hand börjat tillämpas i allt fler länder omfattar insamling och beräkning av olika kvantitativa och kvalitativa mått på turismens utveckling. Statistiken baseras på ett system av statistikällor som enskilt eller i kombination ger en bild av turismens efterfråge- och utbudsstruktur och de effekter turism skapar i samhälle och näringsliv. Några delar av systemet beskrivs kortfattat i det följande.

Inkvarteringsstatistik

I slutet av 1970-talet påbörjades insamling av inkvarteringsstatistik i Sverige. Statistiken ger kvantitativa uppgifter om antal logianläggningar i landet, utnyttjandet av anläggningarna mätt i belagda rum, bäddar, övernattningar och logiintäkter, allt med fördelning på tidsperiod, anläggningstyp, geografiskt område och gästernas nationalitet. Statistiken indikerar efterfrågestruktur och volymmässig utveckling avseende boendet inom turism i Sverige och då motsvarande statistik också samlas in i många andra länder finns möjligheter att göra jämförelser med utvecklingen i omvärlden.

Turismens samhällsekonomiska effekter

Mätningar av turismens samhällsekonomiska effekter kräver att olika former av statistik samlas in och bearbetas i speciella modeller. En sådan modell är beräkningen av nationella turismstatistikkonton, se avsnitt ”Beräkningar av turismens bidrag till ekonomi, sysselsättning och export.” Modellerna kräver indata som är fördelade på ett stort antal variabler som hämtas in från flera olika statistikällor. Den modell för turismstatistikkonto som tillämpas i Sverige och som utvecklats i ett internationellt samarbete ger, liksom inkvarteringsstatistiken, möjligheter till internationella jämförelser.

Beräkningarna av turismstatistikkonton ställer bland annat krav på kvantitativa och kvalitativa data om resor och resenärer. Sådana data samlas vanligtvis in via konsumentundersökningar, gränsundersökningar eller undersökningar på platser där många besökare befinner sig. Undersökningar om utländska besökare i Sverige har genomförts vid flera tillfällen. (IBIS, Internationella besökare i Sverige). Data från dessa undersökningar används i beräkningen av turismstatistikkontot och för att följa utvecklingen av olika kundsegments preferenser och efterfrågan på det svenska rese- och turismutbudet. Delar av statistiken rapporteras regelbundet till internationella statistikorgan som Eurostat, OECD och UNWTO.

Beräkningar av turismens bidrag till ekonomi, sysselsättning och export

Den växande turismen har blivit en viktig ekonomisk faktor i samhället då den driver på utvecklingen av en mängd verksamheter som krävs för att människor ska kunna resa och få service under sina resor. Detta har lett

till ett allt starkare behov av att kunna mäta och följa de ekonomiska och sysselsättningsmässiga bidrag i termer av bl.a. omsättning, export- och förädlingsvärde samt den sysselsättning som turismen skapar totalt och fördelat på branscher i näringslivet.

Människor som utövar aktiviteten turism skapar en efterfrågan på många olika varor och tjänster. Detta är i de flesta fall också varor och tjänster som även efterfrågas av dem som inte ägnar sig åt turism. De uppgifter som ligger till grund för företags- och branschstatistik är fördelade efter verksamhetsinriktning och produktionsområde och säger inget om vilka kundgrupper som står för konsumtionen.

Av detta följer att det inte är möjligt att använda den gängse företagsstatistiken för att få fram information om turismens effekter för enskilda företag, branscher eller totalt i näringslivet. Det är med andra ord inte möjligt att identifiera en enhetlig turismekonomi eller näring och avläsa resultat för denna med hjälp av den traditionella näringsgrensindelningen. Det är här som metoden för framtagande av turismstatistikkonton, med direkt koppling till beräkningen av nationalräkenskaperna, fått stor betydelse. Ett turismstatistikkonto visar på de direkta bidrag som turism ger till samhällsekonomin. UNWTO leder det internationella samarbetet för modellutveckling.

Ett turismstatistikkonto bygger på en beräkning av den del av omsättningen i en bransch som är en effekt av turism, d.v.s. av att verksamheterna i branschen haft besökare som kunder. Beräkningen görs genom att ta fram data om turismutgifter inom relevanta konsumtionsområden, så kallade ändamål för konsumtion, och matcha dessa data mot den totala produktionen i motsvarande branscher. Kvoten mellan besökarnas konsumtion och den totala produktionen används på branschuppgifter i nationalräkenskapssystemet och visar turismens andel i en viss bransch.

Genom att summera uppgifterna över samtliga branscher blir det möjligt att uttrycka hur turismen i ett land påverkar landets totala ekonomi, bland annat förädlingsvärde, relation till BNP, sysselsättning och exportvärde.

I beräkningarna används internationella klassificeringssystem för indelningen av konsumtion och produktion i delkomponenter. Se vidare Klassificering, avsnitt Turismutgifter.

Struktur för redovisningen av begrepp

Denna sammanställning fokuserar på de delar av UNWTOs rapport som avser grundläggande begrepp och begrepp som används för att belysa turismens efterfrågan på varor och tjänster. Den del som beskriver kopplingen till utbudssidan och som är nära kopplad till beräkningarna av turismstatistik konton ingår inte.

Begreppen och definitionerna av dessa redovisas enligt följande struktur:

Basbegrepp

- *Resande och turism*
Resande, Turism, Turismresa/Resa, Turismbesök, Resenär, Besökare, Turist, Dagsbesökare
- *Bakgrundsbegrepp*
Angivet land, Ekonomiskt område, Ekonomi, Vanlig omgivning, Hemvist, Nationalitet och medborgarskap, Huvudresmål

Data om besökare och resor

- *Data om besökare*
Resesällskap, Resegrupp, Socio-ekonomiska data om besökaren
- *Data om resor*
Huvudsyfte, Typer av resor, Vistelseid, Transportmedel, Logi

Turismutgifter

Omfattning, Tidpunkt, Kategorier, Klassificering.

I anslutning till begreppsdefinitionerna förekommer i vissa fall Rekommendationer och Kommentarer.

Rekommendation

Rekommendationerna är UNWTOs rekommendationer om hur länder kan agera då ett begrepp definieras enligt ramar som är gemensamma för alla länder men där detaljer måste definieras av varje land utifrån landspecifika förutsättningar.

Kommentar

Kommentarerna är tillagda på svensk nivå och syftar till att förtydliga och anpassa begreppen och definitionerna utifrån svenska förhållanden.

Basbegrepp Resande och turism/ Travel and tourism

Resande/Travel

Resande är den aktivitet som utövas av *resenärer*.

Turism/Tourism

Turism omfattar människors aktiviteter när de *reser* till och *vistas* på platser utanför sin *vanliga omgivning* för kortare tid än ett år för fritid, affärer eller andra syften.

Med aktiviteter avses sociala, kulturella och ekonomiska, som utförs av personer som *reser* till *resmål* belägna utanför personens *vanliga omgivning*.

Former av turism

1. *Inhemsk turism/Domestic tourism*
Innefattar aktiviteter som besökare med hemvist i ett angivet land gör i det landet, antingen som del i en inhemsk resa eller som del i en utgående resa.
2. *Inkommande turism/Inbound tourism*
Innefattar aktiviteter som besökare med hemvist i ett annat land gör i ett angivet land i samband med en inkommande resa.
3. *Utgående turism/Outbound tourism*
Innefattar de aktiviteter som besökare med hemvist i ett angivet land gör i ett annat land, antingen som del i en utgående resa eller som del i en inhemsk resa.

Kommentarer

- Till *inhemsk turism* räknas de aktiviteter en besökare gör i det angivna landet, på sin väg mot ett huvudresmål i ett annat land, d.v.s. som en del i en utgående resa.

Exempel: En besökare med hemvist i norra delen av Sverige som gör en resa med bil till ett huvudresmål i Tyskland kan övernatta och göra andra aktiviteter i Sverige under sin resa till och från sin hemvist. Dessa delar av den utgående resan räknas till inhemsk turism.

- Till *utgående turism* räknas de aktiviteter en besökare gör i ett annat land, på sin väg mot ett huvudresmål i det angivna landet, d.v.s. även som en del i en inhemsk resa.

Exempel: En besökare med hemvist i södra Norge som gör en resa med bil till ett huvudresmål i norra Norge kan resa via Sverige och övernatta och göra andra aktiviteter i Sverige under sin resa till och från sin hemvist. Denna del av den inhemska resan räknas till utgående turism.

De tre grundformerna för turism ger i kombinerade par tre kategorier av turism

1. Turism inom landet/Internal tourism

Utgörs av kombinationen inhemsk turism och inkommande turism och avser de aktiviteter som besökare med hemvist i ett angivet land samt besökare med hemvist i ett annat land gör i det angivna landet.

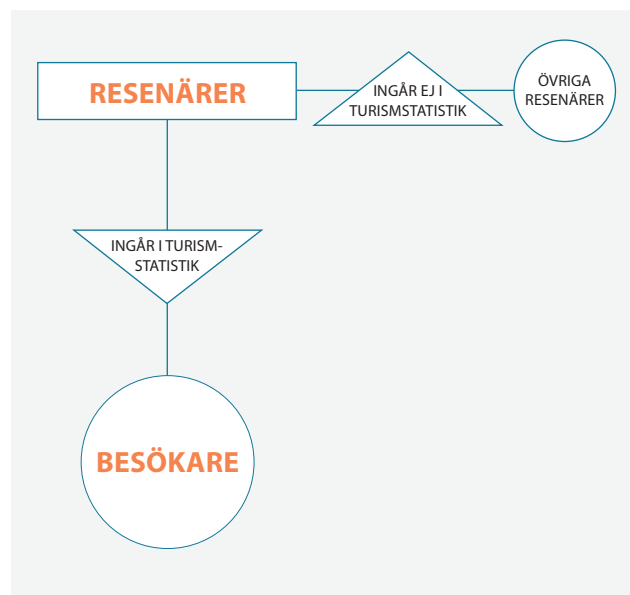
2. Nationell turism/National tourism

Utgörs av kombinationen inhemsk turism och utgående turism och avser de aktiviteter som besökare med hemvist i ett angivet land gör i det angivna landet eller i ett annat land.

3. Internationell turism/International tourism

Utgörs av kombinationen inkommande turism och utgående turism och avser de aktiviteter som besökare med hemvist i ett angivet land gör i något annat land samt de aktiviteter som besökare med hemvist i ett annat land gör i det angivna landet.

Resenär och besökare/ Traveller and Visitor

Resenär/Traveller

En person som genomför en resa, oavsett resans längd, vistelsetid eller syfte.

Besökare/Visitor

Begreppet *besökare* är grundläggande i hela systemet för turismstatistik och ansluter till definitionen av begreppet turism.

Tre krav ställs för att en *resenär* ska räknas som *besökare*:

- Resenären ska genomföra en resa där huvudresmålet ligger utanför resenärens vanliga omgivning.
- Den sammanhängande vistelsetiden för resan ska vara högst 1 år. Längre vistelsetid är bosättning.
- Syftet med resan ska vara för affärer, fritid eller andra personliga syften.

Följande *resenärer* är inte *besökare*:

- Resenärer som reser till ett land eller en plats och utför avlönat arbete som betalas av någon i landet eller på platsen:
 - Resenärer som reser regelbundet till ett land för att utföra avlönat arbete där. Exempelvis gränsarbetare.

- Resenärer som arbetar och avlönas under kortare tid i ett angivet land och har en anställd- eller arbetsgivarrelation med någon i landet, oavsett om det finns ett formellt kontrakt eller inte. Exempelvis säsongsarbetare.

2. Migranter
3. Diplomater, konsulär personal, militärer
4. Nomader
5. Flyktingar
6. Transitresenärer som inte passerar in i en nations legala och ekonomiska territorium
7. Besättningar på reguljära transportmedel

Följande *resenärer* som utför avlönat arbete räknas som *besökare*:

1. Resenärer som arbetar och avlönas under kortare tid i ett angivet land men där det inte finns någon uttryckligt anställd-arbetsgivarrelation med någon i landet. Exempelvis egenföretagare som konsulter, installatörer och reparatörer.
2. Resenärer som reser med syftet att ingå affärsavtal med aktörer i ett angivet land eller söker affärskontakter i landet. Exempelvis inköpare och säljare.

Besökare delas in enligt följande:

1. *Inhemsk besökare/Domestic visitors*
Besökare som reser i det land där besökaren har sin hemvist.
2. *Internationella besökare/International visitors*
Besökare som reser i ett angivet land, annat än där besökaren har sin hemvist, eller besökare som har sin hemvist i ett angivet land och reser i ett annat land.

Flerdagsbesökare/Tourist

Flerdagsbesökare är en besökare som övernattar under sin resa.

Kommentar

Specifikt för Sverige bör begreppet *turist* ersättas med begreppet *besökare*, då begreppet *turist* ofta tolkas som att endast omfatta resor i fritidssyfte och inte affärsmässiga och professionella syften.

Dagsbesökare/Same-day visitor

Dagsbesökare är en *besökare* som inte övernattar under sin *resa*.

Resor och besök/Tourism trips and visits

En turismresa är en förflyttning mellan geografiska platser som genomförs av en besökare. Den kategoriseras efter resans huvudresmål och kan omfatta turismbesök på flera platser.

Turismresor delas in enligt följande:

1. *Inhemsk turismresa/Domestic tourism trip*
Avser en resa med huvudresmål i samma land som besökaren har sin hemvist, från besökarens avresa från sin hemvist till återkomsten dit.
2. *Inkommande turismresa/Inbound tourism trip*
Avser en resa med huvudresmål i ett angivet land, annat än det där besökaren har sin hemvist, från ankomst till avresa från det angivna landet.
3. *Utgående turismresa/Outbound tourism trip*
Avser en resa med huvudresmål i ett annat land än det angivna landet där besökaren har sin hemvist, från besökarens avresa från sin hemvist till återkomsten dit.

En inhemsk turismresa kan omfatta besök på platser i något annat land än det där *besökaren* har sin vanliga hemvist. På motsvarande sätt kan en utgående turismresa omfatta besök på platser i det land där besökaren har sin *hemvist*. En inkommande turismresa omfattar endast besök gjorda i det land där *huvudresmålet* ligger.

Kommentarer

I tillägg till ovanstående gäller specifikt för Sverige:

- En turismresa kan bestå av delresor, d.v.s. omfatta besök på flera platser, och är då en rundresa.
- En rundresa kan ha ett huvudresmål eller sakna ett sådant. Se vidare begreppet *huvudresmål*.
- I denna rapport används i det följande begreppet *resa* synonymt med begreppet turismresa.

Turismbesök, besök/Tourism visit

Ett turismbesök avser ett besök på en plats under en *resa*. Besöket måste innebära att *besökaren* gör ett stopp som varar en viss tid. Att endast passera genom en plats är inte ett turismbesök.

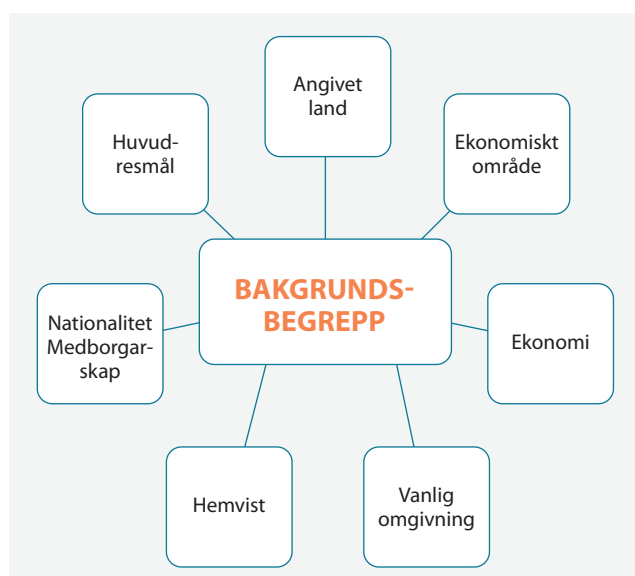
Rekommendation

Varje land avgör hur långt stopp som krävs för att ett besök ska betecknas som turismbesök.

Kommentarer

- I denna rapport används i det följande begreppet besök synonymt med begreppet turismbesök.
- Observera skillnaderna mellan resor, besök och besökare.
- En besökare kan göra en resa som omfattar besök på flera platser i ett land och besökaren kan då registreras på var och en av dessa platser. Antalet besök på olika platser i ett land kan därför inte aggregeras för att få fram totala antalet resor eller besök till landet.
- Antalet resor eller besök till ett land är inte detsamma som antalet individuella besökare till ett land då en individuell besökare kan göra flera resor till landet under en observationsperiod.

Bakgrundsbegrepp

Angivet land/Country of reference

Det angivna landet är det land mätningen och statistiken avser.

Motsvarande definition gäller också för annat administrativt eller geografiskt område än land.

Ekonomiskt område/Economic territory

Ekonomiskt område är ett geografiskt begrepp och avser det land för vilket den statistiska mätningen görs, det angivna landet.

Motsvarande definition gäller också för annat administrativt eller geografiskt område än land.

Ekonomi/Economy of reference

Ekonomi avser den ekonomi som genom turism skapas hos de ekonomiska aktörer som har sin hemvist i det angivna landet, d.v.s. i det ekonomiska område som den statistiska mätningen avser. Begreppet definieras på samma sätt som i systemet för nationalräkenskaper och i den nationella betalningsbalansen.

Vanlig omgivning/Usual environment

Vanlig omgivning är det geografiska område där en person utför sina vardagliga rutiner. Begreppet är en av de faktorer som bestämmer om en resenär är besökare eller inte.

Följande kriterier används för att bestämma begreppet vanlig omgivning:

- Resefrekvens
- Vistelsetid
- Passerande av nationella eller administrativa gränser
- Avstånd från hemvist

Resor mellan hem och arbete/studieplats eller andra resor som görs frekvent i en persons vardag, till exempel mellan hem och släkt och vänner, till shoppingcentra eller till platser för att få sjukvård, är inte resor utanför personens vanliga omgivning.

Resor till eget fritidshus är resor utanför en persons vanliga omgivning.

Rekommendationer

- Varje land bestämmer gränser för kriterierna avstånd från hemvist och resefrekvens.
- Passage av nationella eller administrativa gränser bör kombineras med kriteriet avstånd från hemvist då både nationer och andra administrativa enheter kan ha mycket varierande storlek. Storstadsområden kan till exempel bestå av flera administrativa områden samtidigt som de kan ses som ett sammanhängande område och utgöra en persons vanliga omgivning.

Hemvist/Usual residence

Hemvist avser den geografiska plats där en person har sin stadigvarande bostad.

Nationalitet och medborgarskap/ Nationality and citizenship

Nationalitet och medborgarskap avser det land som utfärdat en persons pass eller andra identitetshandlingar. Detta land kan vara ett annat än det där personen bor och har sin hemvist.

Rekommendation

I turismstatistiken bör besökare fördelas efter landet där de har sin hemvist.

Huvudresmål/Main destination

Huvudresmål är den plats som är betydelsefull för beslutet att göra en resa. Om en sådan plats inte kan identifieras bestäms resmålet enligt följande:

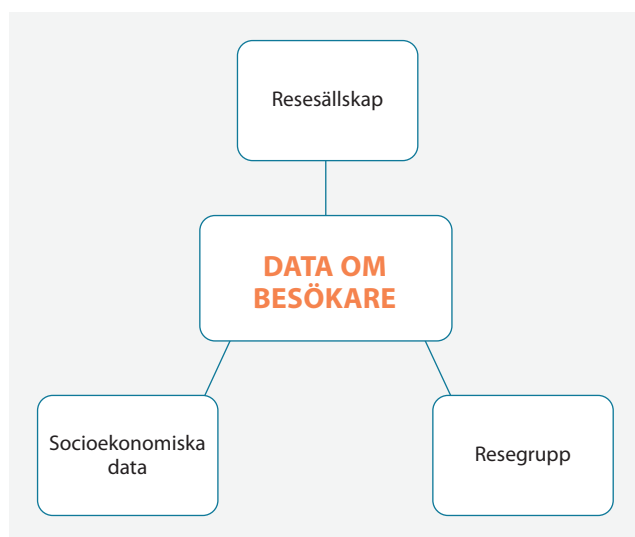
- I första hand den plats där besökaren tillbringat längst tid under resan
- I andra hand den plats under resan som ligger längst från besökarens hemvist.

Kommentar

I tillägg till ovanstående gäller specifikt för Sverige: En resa kan sakna ett huvudresmål enligt huvudalternativet ovan och vara en rundresa, d.v.s. en resa med stopp, turismbesök, på flera platser. Ett huvudresmål ska då anges enligt något av de två övriga alternativen ovan och kombineras med alternativet rundresa under begreppet typ av resa.

Besökare och resor/ Visitors and tourism trips

Uppgifter om besökare/Characteristics of the visitor

Resesällskap/Travel party

Resesällskap avser besökare som reser tillsammans och står för kostnaderna gemensamt. Exempelvis en familj som har gemensam resebudget.

Resegrupp/Travel group

Resegrupp avser enskilda personer och/eller resesällskap som reser tillsammans men där varje person eller resesällskap står för sina egna kostnader.

Exempelvis personer på paketresa eller affärsresenärer på studieresa. En resegrupp kan bestå av enskilda personer som står för sina respektive kostnader och/eller resesällskap, som står för resesällskapets kostnader gemensamt.

Rekommendation

För att få fram turismutgifterna per besökare måste klargöras om en person är en enskild besökare i en resegrupp och därmed står enbart för sina egna kostnader eller är en del i ett resesällskap med gemensam resebudget. I det senare fallet måste även sällskapets storlek efterfrågas.

Socioekonomiska data om besökaren/ Characteristics of the visitor

Följande grunddata registreras om besökaren:

- Kön
- Ålder
- Yrke
- Inkomst; per familj eller individ, årlig
- Utbildning

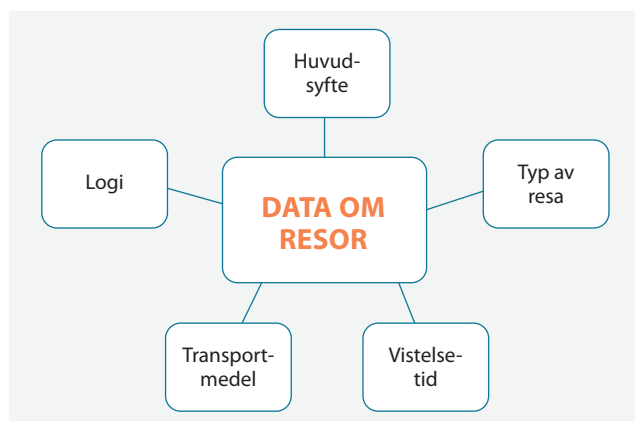
Rekommendationer

- Den internationella standard som fastställts av Internationella arbetsorganisationen (ILO) och Förenta nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur (UNESCO) bör användas vid insamling av socio-ekonomiska variabler.
- Länder kan, om det bedöms vara relevant, inhämta ytterligare information om besökare, exempelvis födelseplats eller befolkningsstorlek i besökarens hemvist.

Uppgifter om resan/ Characteristics of tourism trips

Huvudsyfte/Main purpose

Huvudsyftet med en *resa* är det syfte utan vilket *resan* inte skulle blivit av. Begreppet är en av de faktorer som bestämmer om en *resenär* är *besökare* eller inte.

Huvudsyftet klassificeras efter aktiviteterna under resan enligt följande:

1. Personliga/Personal

- *Semester, fritid och rekreation/Holiday, leisure and recreation*
Exempel på aktiviteter: Sightseeing, besöka natur- och kulturplatser, delta i sport- och kulturevenemang, icke-professionellt utöva sport, nyttja stränder, pooler och andra rekreations- och nöjesanläggningar, cruising, spel, ungdomsläger, vila, nyttja ägt eller hyrt fritidshus o.s.v.
- *Besöka släkt och vänner/Visiting friends and relatives*
Exempel på aktiviteter: Besöka släkt och vänner, delta vid bröllop, begravningar och andra familjesammankomster, ta hand om sjuk person eller åldring o.s.v.
- *Utbildning/Education and training*
Exempel på aktiviteter: Delta i kurser (ej arbetsrelaterade kurser)
- *Hälsa/Health and medical care*
Exempel på aktiviteter: Vård på sjukhus, kliniker och konvalescenthem, spa-behandling, specialiserade medicinska behandlingar o.s.v.
- *Religion/Religion and pilgrimage*
Exempel på aktiviteter: Delta i religiösa möten och event, pilgrimsturer.
- *Shopping/Shopping*
Exempel på aktiviteter: Inköp av varor för egen användning eller gåvor.
- *Transit/Transit*
Exempel på aktiviteter: Besökare som träder in i det angivna landets ekonomiska territorium utan annat syfte än att fortsätta resan till ett annat huvudresmål.
- *Övriga/Other*
Exempel på aktiviteter: Volontärarbete, undersöka arbets- eller migrationsmöjligheter.

2. Affärsmässiga och professionella/ Business and professional

Exempel på aktiviteter: Utföra konsultarbete och uppdrag, delta i möten, kongresser, konferenser, mässor och utställningar, hålla föredrag, ge konserter, shower och teaterföreläsningar, utföra försäljningsarbete, delta i föreningsverksamheter, delta i vetenskapliga verksamheter eller akademisk forskning, planera resor för turism, arbeta som guide eller liknande, delta professionellt i sportaktiviteter, delta i jobbrelaterad utbildning o.s.v.

Kommentarer

- En resa har alltid ett och endast ett huvudsyfte men kan omfatta såväl en huvudaktivitet som flera sekundära aktiviteter.
- Observera skillnaden mellan transit där besökaren träder in i det angivna landets ekonomiska territorium enbart för genomresa till ett annat land och transit där besökaren inte träder in i det ekonomiska territoriet, se begreppet besökare.

Typ av resa/Types of "tourism product"

I marknadsföringssammanhang kan en indelning i olika typer av resor, marknadssegment, vara av värde. Ofta uttrycks typen av resa i termer av ett intresse hos besökarna, till exempel matturism, naturturism, ekoturism, sol- och badturism, agroturism, hälsoturism eller vinterturism m.fl.

Rekommendation

Varje land avgör vilka typer av resor som är relevanta.

Kommentar

I tillägg till ovan gäller specifikt för Sverige:

- Under begreppet *Typ av resa* anges rundresa, d.v.s. en *resa* som innebär *turismbesök* på flera platser men saknar ett specifikt *huvudresmål*, se begreppet *huvudresmål*.

Vistelse-tid/Duration of a trip or visit

Vistelse-tiden är en av de faktorer som bestämmer begreppet *turism*.

- Vistelse-tiden för en *resa* mäts i antalet övernattningar under resan. Omfattar *resan* ingen övernattning är det en endagsresa.
- Övernattningsresor grupperas efter vistelse-tiden, d.v.s. antalet nätter.

Rekommendation

Varje land bestämmer hur grupperingen efter antal nätter ska göras.

Transportmedel/Modes of transport

Transportmedel avser det sätt på vilket *besökaren* förflyttat sig från en plats till nästa under *resan*. Huvudsakligt transportmedel kan bestämmas utifrån:

- Transportmedel som använts längst sträcka
- Transportmedel som använts under längst tid
- Transportmedel som står för den största delen av transportutgifterna

Vid internationella *resor* avses oftast det transportmedel som använts längst sträcka eller det som använts vid gränspassage.

Transportmedel kategoriseras enligt följande:

1. *Lufttransport/Air*
 - Reguljärt flyg
 - Icke reguljärt flyg
 - Privatflyg
 - Övrigt
2. *Sjötransport/Water*
 - Passagerarlinjer och färjor
 - Kryssningar
 - Yacht
 - Övrigt
3. *Landtransport/Land*
 - Järnväg
 - Reguljär buss eller andra reguljära vägtransporter
 - Hyrt fordon med förare (ex taxi, limousine)
 - Eget fordon med plats för högst 8 passagerare
 - Hyrt fordon med plats för högst 8 passagerare
 - Övrigt, till exempel cykel, motorcykel, till fots

Kommentar

I tillägg till ovan gäller specifikt för Sverige:

- Alternativen segelbåt och motorbåt (fritidsbåt) läggs till under Sjötransport.

Logi/Accommodation

Logi delas in i två huvudklasser, kollektivt logi och enskilt logi. Logitjänsterna kan i båda fallen erbjudas antingen mot ersättning eller kostnadsfritt.

1. Kollektivt logi/Collective tourism establishments

Med kollektivt logi avses anläggningar som drivs som företag och har plats för inkvartering av mer än en familj.

Hotell och liknande anläggningar

- Hotell; alla slags hotell som erbjuder ett större serviceutbud.
- Liknande anläggningar; anläggningar med enklare service och med daglig bäddning och städning.

Specialiserade anläggningar

Logi i kombination med speciella egenskaper

- Hälsohem
- Semesterläger
- Transportmedel med sovkupeer, hytter o dyl.
- Konferensanläggningar

Övrigt kollektivt logi

- Stugbyar
- Campingplatser
- Gästhamnar
- Vandrarhem
- Övriga med gemensam ledning, bl.a. semesterhem för anställda, äldre, ställplats för husvagnar och husbilar etc.

2. Enskilt logi/Private tourism accommodation

Med enskilt logi avses återstående logi som inte leds som företag eller har gemensam ledning och som erbjuder ett litet antal platser.

- Egna stugor, inkl andelshus
- Privatrum
- Privata stugor och lägenheter
- Privata stugor/lägenheter bokade genom kommersiella förmedlingar
- Boende hos släkt och vänner
- Övrigt enskilt logi, t.ex. i båt förtöjd i naturhamn eller naturcamping

Kommentar

Inom UNWTO pågår (2015) en översyn av begreppet logi.

Ekonomisk analys/Economy analysis

I den ekonomiska analysen av hur turism påverkar ekonomin i ett land skiljer man på turismens bidrag till ekonomin och på turismens effekter på ekonomin.

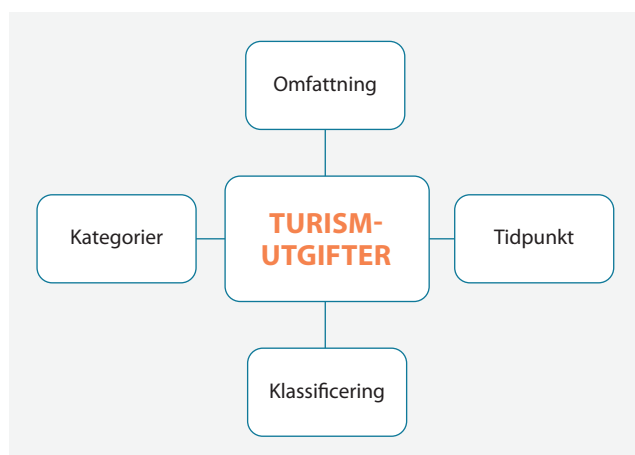
Ekonomiskt bidrag/Tourism contribution

Turismens bidrag till ekonomin uppstår genom de direkta *turismutgifter* som besökare lägger på varor och tjänster före och under sitt besök i ett land.

Ekonomiska effekter/Economic impact

Turismens ekonomiska effekter omfattar förutom turismens ekonomiska bidrag även de indirekta effekter som skapas genom turismens behov av investeringar i t.ex. anläggningar som hotell, restauranger och vägar eller av service som levereras till de verksamheter som direkt levererar varor och tjänster till besökare. Beräkningarna av turismatellitkonton i Sverige baseras på turismens bidrag till ekonomin, d.v.s. på de direkta turismutgifter som besökare haft.

Turismutgifter/Tourism expenditure

Omfattning/Coverage

Turismutgifter omfattar de medel som besökare betalar för att förvärva varor och tjänster, också värdesaker, för eget bruk eller för att ge som gåva, före och under en resa. Utgifterna omfattar såväl en besökares egna utgifter som utgifter betalade av någon annan för besökarens räkning, exempelvis arbetsgivare, försäkring eller annat hushåll, för besökarens räkning.

I princip kan turismutgifter avse samtliga varor och tjänster som räknas som konsumtionsvaror och -tjänster i nationalräkenskaperna.

Följande utgifter räknas inte som turismutgifter:

- Skatter och avgifter som inte är en del i varans eller tjänstens pris

- Räntor
- Finansiella och icke-finansiella ägodelar, exempelvis mark och fastigheter
- Inköp av varor avsedda att återförsäljas
- Donationer till välgörenhet eller enskilda individer.

Rekommendation

Även utgifter för större reparationer och förbättringar av fastigheter, exempelvis fritidshus, bör exkluderas eftersom dessa räknas som kapitalkostnader i nationalräkenskaperna, också för privata hushåll.

Tidpunkt/Timing

Tidpunkten för *turismutgifter* bestäms av när en vara eller en tjänst levereras till besökaren, oavsett när själva betalningstransaktionen äger rum.

Exempelvis avser *utgiften* för en transport den tidpunkt när transporten sker även om den är betald till en resebyrå före *resan* och *utgiften* för en souvenir avser den tidpunkt då souveniren inhandlas även om den betalas till ett kortföretag efter *resan*.

Tjänster som levereras före en resa och som har tydligt samband med *resan* ska räknas som *turismutgifter*. Exempel: Vaccinationer och resebyråttjänster.

Inköp av varor som ska användas under *resan* räknas som *turismutgifter*. Exempel: Speciella kläder eller mediciner.

Kategorier/Categories of tourism expenditures

Turismutgifter delas in i följande tre kategorier:

1. *Inhemsk turismutgifter/ Domestic tourism expenditure*
Avser de turismutgifter som *besökare* med *hemvist* i ett *angivet land* har i det landet.
2. *Inkommande turismutgifter/ Inbound tourism expenditure.*
Avser de turismutgifter som *besökare* från andra länder har i ett *angivet land*.
3. *Utgående turismutgifter/ Outbound tourism expenditure*
Avser de turismutgifter som *besökare* med *hemvist* i ett *angivet land* har i andra länder.

De tre kategorierna av turismutgifter kan kombineras enligt följande:

1. *Turismutgifter inom ett land/
Internal tourism expenditure*
Avser de totala turismutgifterna i ett *angivet land* och är summan av inhemska turismutgifter och inkommande turismutgifter. Begreppet omfattar alla varor och tjänster i ett *angivet land* som säljs till besökare i landet och är det mest övergripande måttet på turismutgifter i ett *angivet land*.
2. *Nationella turismutgifter/
National tourism expenditure*
Avser de totala turismutgifter som *besökare* bosatta i ett *angivet land* har under *resor* i det landet och i andra länder och är summan av inhemska turismutgifter och utgående turismutgifter.

Klassificering/Classification

Data om *turismutgifter* ska kunna användas för att relatera *besökarens* efterfrågan, konsumtion, av varor och tjänster till det utbud, produktion, som erbjuds i samhälle och näringsliv och härigenom göra det möjligt att avläsa turismens bidrag till den totala ekonomin.

Rekommendation

De data som samlas in ska kunna fördelas på olika delkomponenter i utbud och efterfrågan.

Indelningen i delkomponenter följer internationella klassificeringar för efterfrågan/konsumtion respektive utbud/produktion. Den klassificering som används för *turismutgifter* följer klassificeringen Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP) och avser utgifternas fördelning efter ändamål. Den används i första hand för statistik om privat konsumtion och i hushållsundersökningar. I Sverige är klassificeringen länkad till klassificeringen för branscher, Central Product Activity (CPA), som används för näringslivsstatistik, branschstatistik, och i beräkningar av nationalräkenskaper.

Turismutgifter, efterfrågan, bör klassificeras i följande delkomponenter:

1. Paketresor/Package travel, package holidays and package tours
2. Logi/Accommodation
3. Restaurang/Food and drink
4. Regionala och lokala transporter/Local transport

5. Internationella transporter/International transport
6. Rekreations-, kultur- och sportaktiviteter/Recreation, culture and sportactivities
7. Shopping/Shopping

Turismprodukter och aktiviteter/ Tourism products and activities (Tourism Industries)

Utbudssidan består av de verksamheter som specifikt producerar produkter, varor eller tjänster, för turismkonsumtion.

I beräkningarna av ett turismsatellitkonto görs en koppling mellan konsumtion av turismprodukter, d.v.s. efterfrågan, och de verksamheter som står för produktion av dessa produkter. Produkterna utgörs av såväl tjänster som varor.

Produkterna delas in i konsumtionsprodukter (consumption products) och icke konsumtionsprodukter (non-consumption products). Konsumtionsprodukterna delas i sin tur in i karakteristiska produkter (tourism characteristic products), anslutna produkter (tourism connected products) och icke turismrelaterade konsumtionsprodukter (non-tourism related consumption products).

De karakteristiska produkterna utgör basen för internationella jämförelser och ska fylla minst ett av följande två kriterier:

1. Turismutgifterna för produkten ska utgöra en signifikant andel av de totala turismutgifterna (efterfrågekriterium).
2. Turismutgifterna för produkten ska utgöra en signifikant andel av produktens totala värde i ekonomin (utbudskriterium). Detta kriterium innebär att utan turism skulle efterfrågan på produkten vara för liten för meningsfull produktion.

Vilka anslutna produkter som ska ingå i beräkningarna avgörs av respektive land och dessa produkter behöver inte fylla kriterierna 1 och 2 ovan.

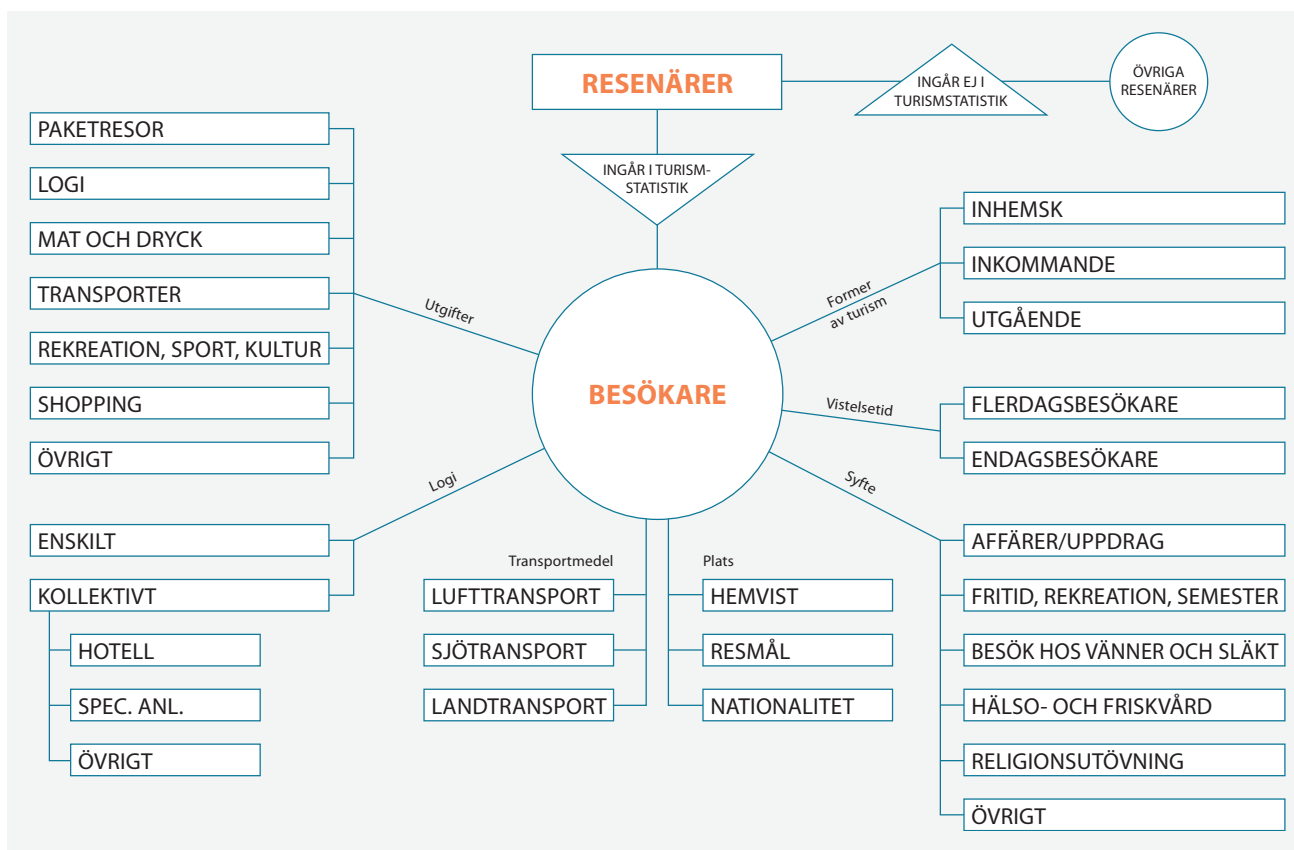
Icke konsumtionsprodukter delas in i värdesaker (valuables) och övriga icke konsumtionsprodukter (other non-consumption products).

Indelningen i delkomponenter och kopplingen mellan produkter för turismkonsumtion och de verksamheter som står för denna produktion följer den internationella indelning som används för beräkningar av nationalräkenskaper.

Produkterna, d.v.s. efterfrågesidan, och verksamheterna, d.v.s. utbudssidan, delas in enligt följande:

Produkter	Verksamheter/branscher
Konsumtionsprodukter/Consumption products	
Turismkaraktäristiska produkter/Tourism characteristic products	
Inkvarterings tjänster för besökare, inklusive eget fritidsboende	Inkvarteringsverksamheter för besökare
Tjänster avseende utemåltider	Restaurang-, catering- o barverksamhet
Tjänster avseende järnvägstransporter, passagerartrafik	Järnvägstransporter
Tjänster avseende vägtransporter, passagerartrafik	Vägtransporter
Tjänster avseende sjöfart, passagerartrafik	Sjötransporter
Tjänster avseende luftfart, passagerartrafik	Lufttransporter
Tjänster avseende uthyrning och leasing av transportmedel	Uthyrning och leasing
Resetjänster och relaterade tjänster	Resebyrå- & researrangörsverksamhet och andra resetjänster och relaterade tjänster
Tjänster avseende kultur, nöje o fritid	Kultur-, nöjes- och fritidsverksamheter
Tjänster avseende sport och rekreation	Sport- och rekreationsverksamheter
Landspecifika turismkaraktäristiska produkter, varor	Verksamheter för försäljning av landspecifika karakteristiska varor
Landspecifika turismkaraktäristiska produkter, tjänster	Övriga landspecifika karakteristiska verksamheter
Anslutna turismprodukter	
Handelsmarginaller; livsmedel, drivmedel, övriga varor	Detaljhandel
Varor: livsmedel, drivmedel, övriga varor	Detaljhandel
Tjänster	Offentlig förvaltning och kontorstjänster
Icke turismrelaterade konsumtionsprodukter	
Icke konsumtionsprodukter	
Värdesaker	Detaljhandel
Övriga icke konsumtionsprodukter	

Resenärer, besökare och begrepp

Tillväxtverket arbetar för att
stärka företagens konkurrenskraft.

Tillväxtverket sprider kunskap om turismens utveckling

Tillväxtverket är ansvarig myndighet för turism och besöksnärringsfrågor och utvecklar näringspolitiska insatser för främjande av turistföretagande och entreprenörskap. Målet är att Sverige ska ha en hög attraktionskraft som turistland och en långsiktig konkurrenskraftig turistnäring som bidrar till hållbar tillväxt och ökad sysselsättning i hela landet. Tillväxtverket har också som uppgift att ta fram och sprida kunskap om turismens utveckling i Sverige.

Du hittar mer fakta om turismens utveckling i Sverige på Tillväxtverkets webbplats www.tillvaxtverket.se under rubriken *Fakta och statistik* och *Turism*, där det också går att ladda ner denna publikation.